

Friesland planten beschermd, biotoop verwoest.

In hun vergadering van 3 september 1975 hebben Provinciale Staten van Friesland een 'verordening tot bescherming van zeldzame plantesoorten in Friesland aangenomen.

In de aanbiedingsnota bij het betreffende voorstel delen Gedeputeerde Staten mede dat zij zich na het verschijnen van het K.B. van 6 augustus 1973 (Stbl. 487, Besluit beschermde inheemse plantesoorten op grond van art. 22 Natuurbeschermingswet 1967) hebben afgevraagd, of er naast de landelijk beschermde plantesoorten in Friesland nog zeldzame plantesoorten voorkomen, die eveneens bescherming behoeven. In overleg met het Biologisch Werkforbân fan de Fryske Akademy en de Consulente Natuurbehold is een lijst opgesteld van de te beschermen plantesoorten.

G.S. wijzen er in hun nota nog op dat vermelding van de soorten op deze lijst alleen uiteraard niet voldoende is. Bescherming is slechts mogelijk door bepaalde handelingen te verbieden. Het is ook niet de bedoeling van het verbod normaal onderhoud en exploitatie van terreinen te bemoeilijken. Daarom is bepaald dat het verbod daarvoor niet geldt. Het dient ook niet te gelden voor planten, die gekweekt zijn in tuinen of kwekerijen en evenmin voor het onder zich hebben of ten verkoop aanbieden van planten die men al had verworven vóór de inwerkingtreding van de verordening.

Artikel 1 vermeldt wat deze verordening verstaat onder *zeldzame plantesoorten in de provincie Friesland*, t.w.:

A. Zgn. 'Stinseplanten':

1. Bostulp (*Tulipa sylvestris*), 2. Wilde hyacint (*Scilla non-scripta*), 3. Knolsteenbreek (*Saxifraga granulata*), 4. Adderwortel (*Polygonum bistorta*), 5. Holwortel (*Corydalis cava*), 6. Voorjaarshelm-bloem (*Corydalis solida*), 7. Gele anemoon (*Anemone ranunculoides*).

B. Vooral op de Waddeneilanden voorkomende soorten:

8. Zeewinde (*Calystegia soldanella*), 9. Verfbrem (*Genista tinctoria*), 10. Zevenster (*Trientalis europaea*).

C. Ook aan de vaste wal van Friesland voorkomende soorten:

11. Wintergroen, alle soorten, (*Pyrola species*), 12. Wolfsklauw, alle soorten, (*Lycopodium species*), 13. Grote boterbloem (*Ranunculus lingua*), 14. Blauwe morgenster (*Tragopogon porrifolius*).

D. Diverse plantesoorten:

(In de aanbiedingsnota merken G.S. op dat de onder dit punt genoemde planten nog in zodanige omvang voorkomen, dat de bescherming niet verder hoeft te gaan dan voorkoming van massaal plukken of verzamelen).

15. Dotterbloem (*Caltha palustris*), 16. Brem (*Sarothamnus scoparius*), 17. Bosanemoon (*Anemone nemorosa*), 18. Gagel (*Myrica gale*), 19. Grote lisdodde (*Typha latifolia*), 20. Engels gras (*Armeria maritima*), 21. Lamsoor (*Limonium vulgare*).

Artikel 2 bepaalt dat het verboden is op, al dan niet onder voorwaarden, *voor het publiek toegankelijke plaatsen* planten, die behoren tot de in artikel 1 genoemde soorten

a. te plukken, af te snijden, uit te trekken, uit te steken of op welke wijze dan ook te beschadigen;

b. een zodanige plant of een deel daarvan onder zich te hebben of te koop aan te bieden.

In het tweede lid van artikel 3 wordt dan een uitzondering gemaakt voor de in artikel 1 onder D genoemde soorten, voorzover dat plukken etc. *niet meer dan twee exemplaren* van deze planten of delen daarvan betreft.

De overige artikelen van deze verordening regelen nog een aantal uitzonderingen en geven voorschriften aangaande de uitvoering. De maximale straf op overtreding van het verbod bedraagt twee maanden hechtenis of een geldboete van f 300,—.

Jantsje, Pytsje en de tuorrebouten.

De formulering *voor het publiek toegankelijke plaatsen* en ook *niet meer dan twee exemplaren* zijn niet helemaal geslaagd en volgens een bericht in de Leeuwarder Courant van 4 september heeft het Statenlid Sijsma daarop gewezen in een 'gelijkenis' onder de hierboven staande titel: als je met meerdere personen samen bent kan ieder 2 stuks plukken en men kan dus - al naar de grootte van het gezelschap - toch een flinke bos van de semi-beschermde planten mee naar huis nemen. En zolang men zich maar buiten *voor het publiek toegankelijke plaatsen* blijft ophouden is er helemaal geen probleem. In de gelijkenis: als er een agent aankomt spring je even over het slootje dat de weg van het weiland scheidt. Nog steeds volgens hetzelfde bericht in de L.C.: 'De Statenleden hadden de diverse artikelen ...goed uitgeplozen en kwamen daarbij tot de verrassende ontduikingsmogelijkheden,... Bij het eindbesluit 'naaiden ze het toch maar zoals het door het college was geknipt' (iedere taal heeft haar eigen spreekwoorden, *Vg*), zodat de verordening onveranderd werd goedgekeurd'.

Het verslag in de L.C. zegt verder nog: 'Een ander Statenlid, Van der Til, was tegen en met hem stemden enkele agrarische geestgenoten tegen. Er was niet aangetoond, dat die planten bescherming nodig hadden, zo luidde de afwijzende motivering van deze rechttoe, rechtaanwaterschapsman. Anno 1975 waren er in elk geval nog genoeg van.

Dat is natuurlijk waar. Pas als zo'n plant uitgestorven is, is aangetoond dat bescherming nodig was geweest. Het college hield het erop, dat voorkomen beter is dan genezen. Bij planten valt er achteraf namelijk niets meer te genezen. Als de soort uitgestorven is, is er niets meer te cureren.'

Het is natuurlijk alleen maar toe te juichen dat een lagere overheid voor haar gebied maatregelen treft ter bescherming

van natuur en/of landschap en wat dat betreft kunnen de natuurliefhebbers niet anders dan dankbaar zijn voor deze maatregel, die aan alle andere provinciale of andere regionale organen met verordende bevoegdheid ter navolging kan worden aanbevolen.

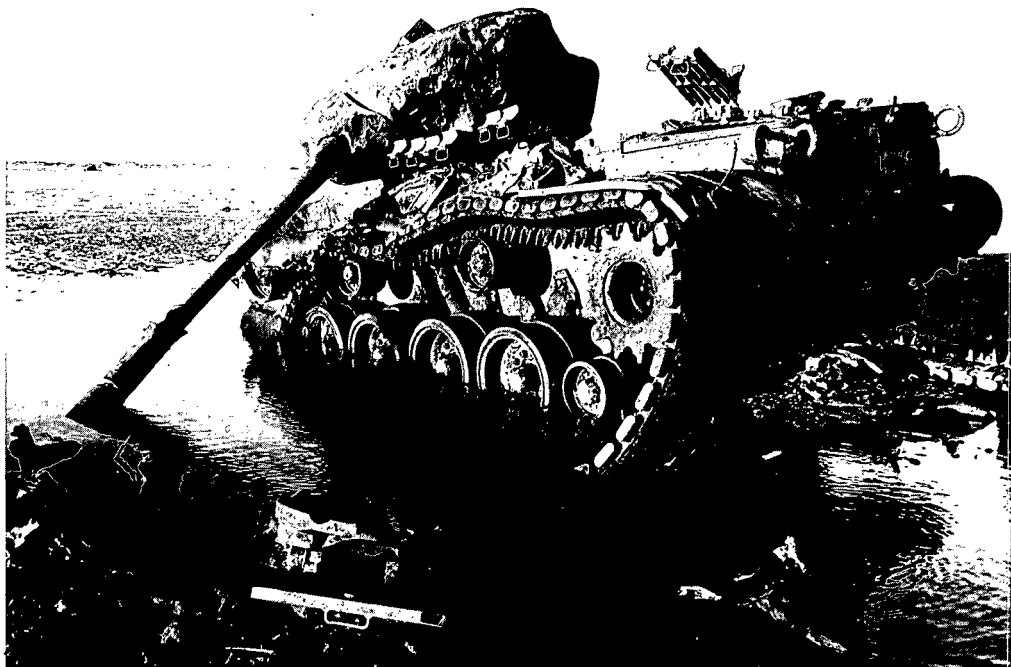
Maar daarmee is het kwaad niet gekeerd. Die beschermde planten, of eventueel dieren, hebben hun specifieke biotoop-eisen en als daaraan niet wordt voldaan (bijvoorbeeld door waterverontreiniging of te grote recreatiedruk) richten maatregelen ter bescherming van individuele planten op de (niet eens zo lange) duur toch niets uit.

De Waddenzee

Nog veel ernstiger wordt het als dezelfde overheid die de planten zo mooi beschermt meent ertoe te moeten overgaan een heel gebied te offeren aan andere belangen. En hierbij kunnen we dan in Friesland blijven. Nauwelijks een half jaar na de aanneming van de 'verordening tot bescherming van zeldzame plantesoorten' werd een voorstel aangenomen tot inpoldering van 4.000 ha slikken, kwelder en zomerpolder, gelegen direct benoorden de Friese vastelandskust. Wij laten hierover de Landelijke Vereniging tot behoud van de Waddenzee aan het woord:

Het voorstel werd aangenomen met 39 tegen 15 stemmen. En zo liet Friesland weer zien dat het natuurbewoud er maar een ondergeschikte plaats inneemt. Na de mislukte pogingen om het Ameland wad in te polderen en de gelukke pogingen om de 9.000 ha Lauwerszee aan het wad te ontfutselen en deze aan het Ministerie van Defensie te verkwanselen, moeten nu dus vierduizend hectare allerbelangrijkst Europees natuurgebied worden opgeofferd.

Aan wat? Volgens het voorstel van G.S. aan de grote belangen van werkgelegenheid en pootaardappelteelt. Gedeputeerde Eringa (CDA) eertijds al groot voorstander van inpoldering van het Ameland wad en de Lauwerszee trachtte dit in een

De visuele ontluistering is nog maar de minst ernstige van alle aanslagen op het Waddengebied. Foto: Rob de Wind, Utrecht.

urenlang en gedeeltelijk niet ter zake doend betoog aan te tonen. Hij kon noch het belang van de pootaardappelteelt, noch zijn werkgelegenheidscijfers hard maken. Zelfs bestond hij het om de enige dagen tevoren aangedragen harde gegevens van het Visserijschap, die aantoonde dat tenminste 80 man in de visserij en aanverwante bedrijven hun werk zouden verliezen, te bagatelliseren.

Het voorstel van G.S., dat gebaseerd was op gegevens van een ambtelijke commissie, bevatte géén kosten/baten analyse en was voorts ten dele gebaseerd op nog nader uit te werken cijfers over de werkgelegenheid. Over het verlies van natuur en natuurwaarden werd in het voorstel van de meerderheid van het college met geen woord gerept. Het was al met al een droevige vertoning.

Er is nog hoop

Maar is alles nu verloren? Zal dit grandioze natuurgebied nu binnenkort op de schop gaan? Nee, gelukkig, zo ver is het nog niet. Eerst moet de Provincie

Friesland een concessie tot inpoldering aanvragen ingevolge de Wet Droogmakerijen en Indijkingen van 1904. Belanghebbenden kunnen daartegen ruimschoots bezwaar indienen. Daarna gaat de concessie naar de minister van Verkeer en Waterstaat die tenslotte het laatste woord heeft. Hij zal echter nationale en internationale belangen in zijn overwegingen moeten betrekken en zal daarbij niet voorbij kunnen gaan aan het advies van een dertigtal internationale waddendeskundigen van grote naam en faam die de inpoldering afwijzen. Hij kan ook niet voorbijgaan aan de gegevens van de toekomstige Planologische Kernbeslissing over het Waddengebied, inclusief de uitkomsten van het Rapport van de door hem zelf ingestelde Waddenzee Commissie.

Alle hoop dus dat de minister niet voorbij zal gaan aan het grote nationale en internationale belang van Noord-Friesland Buitendijks; alle hoop dat hij het slecht geargumenteerde advies van de Provincie Friesland niet zal honoreren.